

OCENA JAKOŚCI BADANYCH RZEK W ODNIESIENIU DO NORMATYWÓW REKOMENDOWANYCH DLA WÓD RZEK GRANICZNYCH OBJĘTYCH PROGRAMEM TACIS W 2005 ROKU.

W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono ocenę jakości wód granicznych rzek Szкло i Wisznia za rok 2005, objętych współpracą dwustronną polsko-ukraińską. Analizy wykonywane były metodami referencyjnymi w Laboratorium WIOŚ posiadającym wdrożony Systemem Jakości zatwierdzony certyfikatem PCA.

Oceny dokonano w zakresie 10 reprezentatywnych wskaźników zanieczyszczeń, wytypowanych przez obie strony, polską i ukraińską:

1. BZT₅,
2. tlen rozpuszczony,
3. chlorki,
4. siarczany,
5. zawiesina ogólna,
6. azot azotynowy,
7. azot azotanowy,
8. azot amonowy,
9. azot ogólny,
10. fosforany.

Do oceny wykorzystano wyniki badań z monitoringu granicznego, aby dokonać analizy porównawczej za lata 2000 – 2005, zarówno w przekrojach pomiarowych granicznych, jak i w strefach przyujściowych badanych rzek.

Otrzymane wyniki badań oceniono przez porównywanie ich wartości średniorocznych, do wartości progowych rekomendowanych w projekcie pilotowym, który był realizowany za środków pomocowego programu TACIS CBS. (Tabela nr 1)

Tabela nr 1: Normatywy oceny jakości wód granicznych objętych współpracą dwustronną (parametry i stężenia)

Lp.	Parametry	Jednostka	Stężenia rekomendowane
2.	Zawiesina ogólna ^{*)}	mg/dm ³	25
3.	BZT ₅	mgO ₂ /dm ³	3
6.	Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /dm ³	6
7.	Azot amonowy	mgN _{NH₄} /dm ³	1
8.	Azot azotynowy	mgN _{NO₂} /dm ³	0,02
9.	Azot azotanowy	mgN _{NO₃} /dm ³	5
10.	Azot ogólny	mgN/dm ³	5
11.	Fosforany rozpuszczone	mgPO ₄ /dm ³	0,2
14.	Chlorki	mgCl/dm ³	200
15.	Siarczany	mgSO ₄ /cm	150

^{*)} z wyjątkiem nagłych przyborów wody

Rzeka Szkło

W przekroju pomiarowo-kontrolnym m. Budzyń nie zanotowano istotnych zmian, wartości stężeń badanych wskaźników, w odniesieniu do roku 2004. Odstępstwo od poziomu rekomendowanego o 70% odnotowano w przypadku azotu azotynowego oraz o 18% w przypadku siarczanów. Pozostałe badane wskaźniki nie przekraczały dopuszczalnych wartości.

W strefie przygranicznej, podobnie jak w roku 2004, tylko BZT₅ nieznacznie przekroczyło poziom rekomendowany o 0,87% dopuszczalnej wartości. Poprawę w odniesieniu do roku 2004 zanotowano w stężeniu siarczanów i azotu azotynowego. Wartości tych wskaźników, w roku bieżącym, spełniały dopuszczalne wartości rekomendowane, podczas gdy w roku ubiegłym nie spełniały ich.

Ostatnie dwa lata badawcze wykazały zdecydowaną poprawę czystości wód rzeki, średnio o ok. 50 % redukcji zanieczyszczeń we wszystkich badanych wskaźnikach. Do 2004 roku rzeka nie spełniała wymagań w zakresie 4 badanych wskaźników (siarczanów, zawiesiny og., azotu azotynowego i fosforanów) znacznie powyżej dopuszczalnych wartości rekomendowanych.

Rzeka Wisznia

W przekroju pomiarowo-kontrolnym m. Starzawa, w pobliżu granicy, jak również w strefie przyujściowej, rzeka prowadziła wody spełniające wymagania większości badanych wskaźników. Tylko jeden z badanych wskaźników - BZT₅, nie spełniał wartości rekomendowanych.

W 2005 r., w porównaniu do 2004, w zanotowano poprawę BZT₅ i azotu azotynowego, z –nieodpowiadającego, do odpowiadającego wartościom rekomendowanym.

W Wiszni, podobnie jak w rzece Szkło, również zaobserwowano zdecydowaną poprawę czystości wód w ostatnich dwóch latach. Do 2004 roku rzeka nie spełniała wymagań w zakresie 3 lub 4 badanych wskaźników (tlen rozpuszczony, zawiesina og., azot azotynowy i fosforany) powyżej 50 % dopuszczalnych wartości rekomendowanych.

W 2004 roku, już tylko 2 wskaźniki nie spełniały normatywów (BZT₅ i azot azotynowy), a w 2005 tylko 1 wskaźnik - BZT₅ w niewielkim stopniu przekraczał wartości rekomendowane.

Tabela nr 2: Zestawienie wyników badań prowadzonych na rzekach granicznych

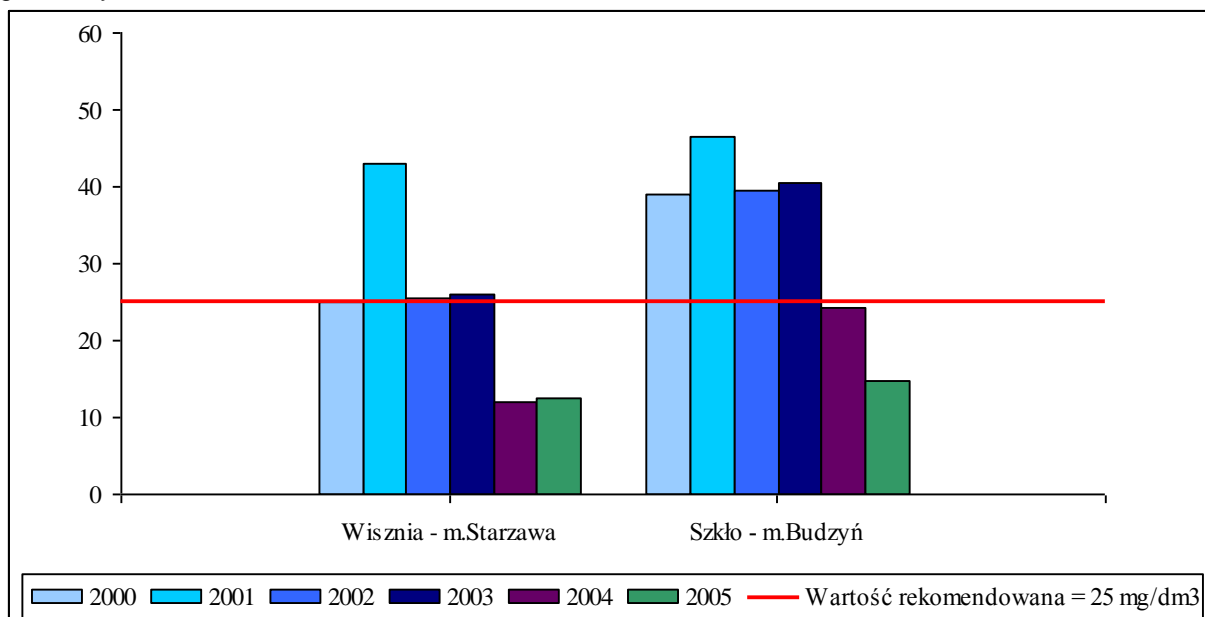
Lp.	Wskaźnik zanieczyszczenia	Jednostka	2000r.				2001r.				2002r.				2003r.				2004r.				2005r.			
			Wisznia		Szkło		Wisznia		Szkło		Wisznia		Szkło		Wisznia		Szkło		Wisznia		Szkło		Wisznia		Szkło	
			Starzawa	ujście	Budzyń	ujście	Starzawa	ujście	Budzyń	ujście	Starzawa	ujście	Budzyń	ujście	Starzawa	ujście	Budzyń	ujście	Starzawa	ujście	Budzyń	ujście	Starzawa	ujście	Budzyń	ujście
1.	BZT5	mgO ₂ /dm ³	5,60	5,55	5,65	4,15	5,90	6,15	5,85	5,00	5,25	4,30	7,25	4,80	6,60	7,50	5,90	6,20	2,47	2,69	4,47	2,41	2,95	2,89	3,81	2,62
2.	Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /dm ³	7,15	7,35	6,70	7,65	7,25	7,80	6,70	7,10	4,85	6,10	6,45	7,40	6,00	6,30	6,35	6,80	9,9	9,16	9,39	9,52	10,23	9,58	9,55	9,87
3.	Chlorki	mgCl/dm ³	34,50	32,50	51,50	45,50	30,50	30,00	43,00	41,00	35,00	31,50	59,50	45,50	36,50	30,50	72,50	54,50	28,31	27,36	38,07	31,6	25,83	24,83	39,57	29,85
4.	Siarczany	mgSO ₄ /dm ³	73,50	94,00	961,50	826,50	72,50	74,50	719,00	679,00	87,50	81,50	539,00	462,50	80,00	85,50	275,00	230,00	61,42	67,42	178,3	160	59,83	64,91	177,5	146,58
5.	Zawiesina og.	mg/dm ³	25,00	27,50	39,00	33,00	43,00	28,50	46,50	58,00	25,50	21,50	39,50	20,00	26,00	28,50	40,50	20,50	12,08	14,08	24,25	12,92	12,42	20,42	14,83	11,42
6.	Azot amonowy	mgN _{NH4} /dm ³	0,30	0,34	0,61	0,49	0,30	0,30	0,69	0,49	0,47	0,43	1,29	0,52	0,31	0,39	1,55	0,97	0,13	0,18	0,45	0,28	0,12	0,18	0,39	0,23
7.	Azot azotanowy	mgN _{NO2} /dm ³	0,054	0,047	0,10	0,460	0,052	0,04	0,09	0,044	0,068	0,051	0,139	0,041	0,060	0,059	0,150	0,051	0,021	0,071	0,038	0,022	0,019	0,019	0,034	0,02
8.	Azot azotanowy	mgN _{NO3} /dm ³	1,84	1,39	1,35	1,23	1,79	1,40	1,23	1,22	1,77	1,41	1,54	1,29	2,15	1,45	1,65	1,25	0,83	0,73	0,96	0,97	1,04	0,89	0,96	0,92
9.	Azot ogólny	mgN/dm ³	3,07	2,64	2,75	2,47	2,81	2,56	2,63	2,52	2,77	2,43	3,61	2,41	3,65	3,30	4,10	3,00	1,82	1,82	2,55	2,16	2,15	2,19	2,45	2,11
10.	Fosforany rozpuszczone	mgPO ₄ /dm ³	0,31	0,26	0,11	0,97	0,34	0,29	0,21	0,06	0,28	0,23	0,133	0,12	0,27	0,17	0,081	0,57	0,083	0,063	0,05	0,05	0,055	0,048	0,048	0,046

- wartości przekraczające normatywy, przyjęte jako rekomendowane dla wód rzek granicznych

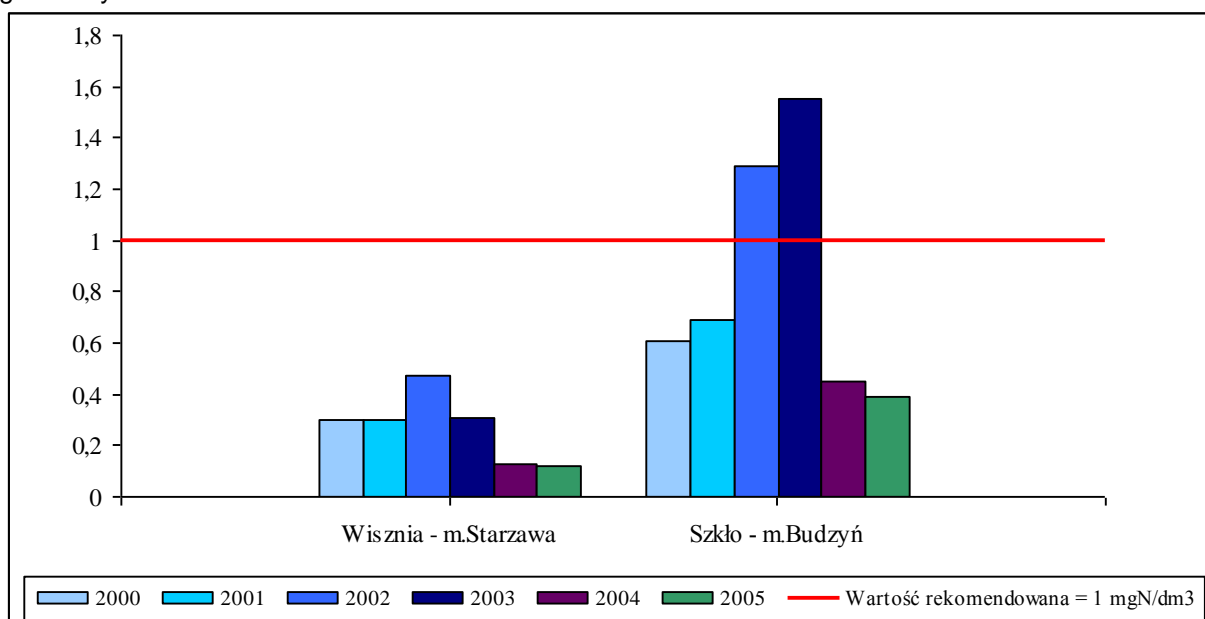
Tabela nr 3: Wielkości przepływu rzeki Szkło
w okresie od stycznia do grudnia 2005 r.

Lp.	Data	Wodowskaz cm	Przepływ Q m³/sek
1.	11.01.2005	265	4,15
2.	17.02.2005	242	2,55
3.	02.03.2005	282	5,34
4.	05.04.2005	241	2,48
5.	10.05.2004	266	4,22
6.	07.06.2005	224	1,66
7.	05.07.200	206	1,02
8.	02.08.2005	206	1,02
9.	06.09.2005	195	0,80
10.	04.10.2005	211	1,14
11.	08.11.2005	211	0,958
12.	08.12.2005	226	1,68

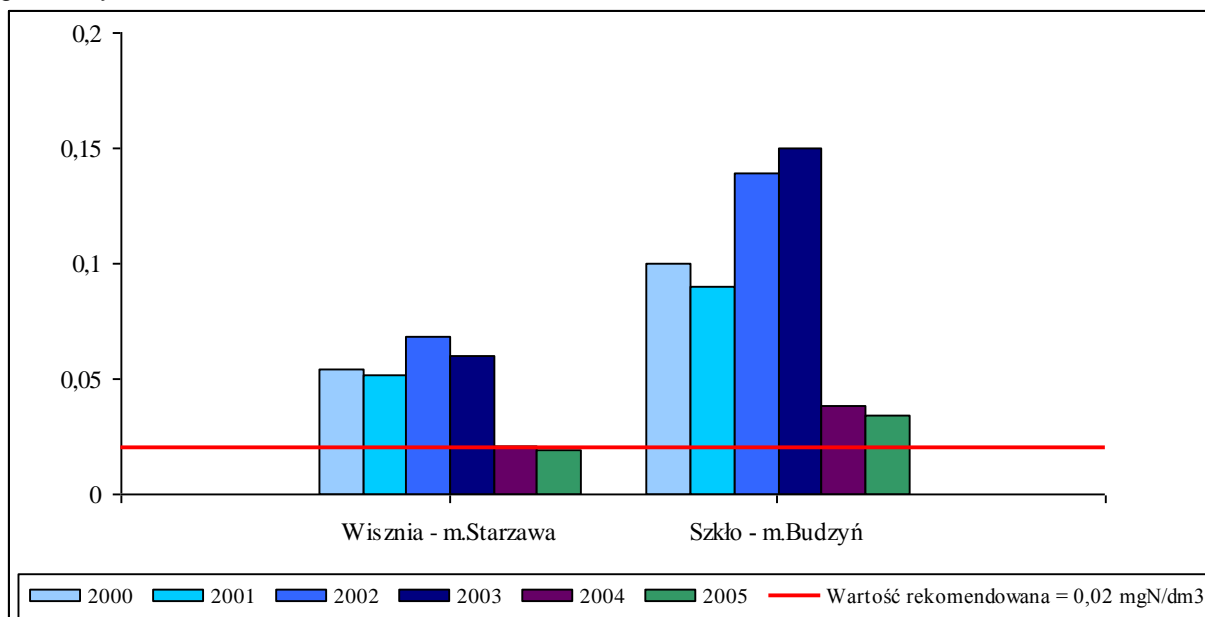
Wykres nr 1: Stężenia średnioroczne zawiesiny ogólnej (mg/dm³) dla Wiszni i Szklą w punktach granicznych w latach 2000-2005

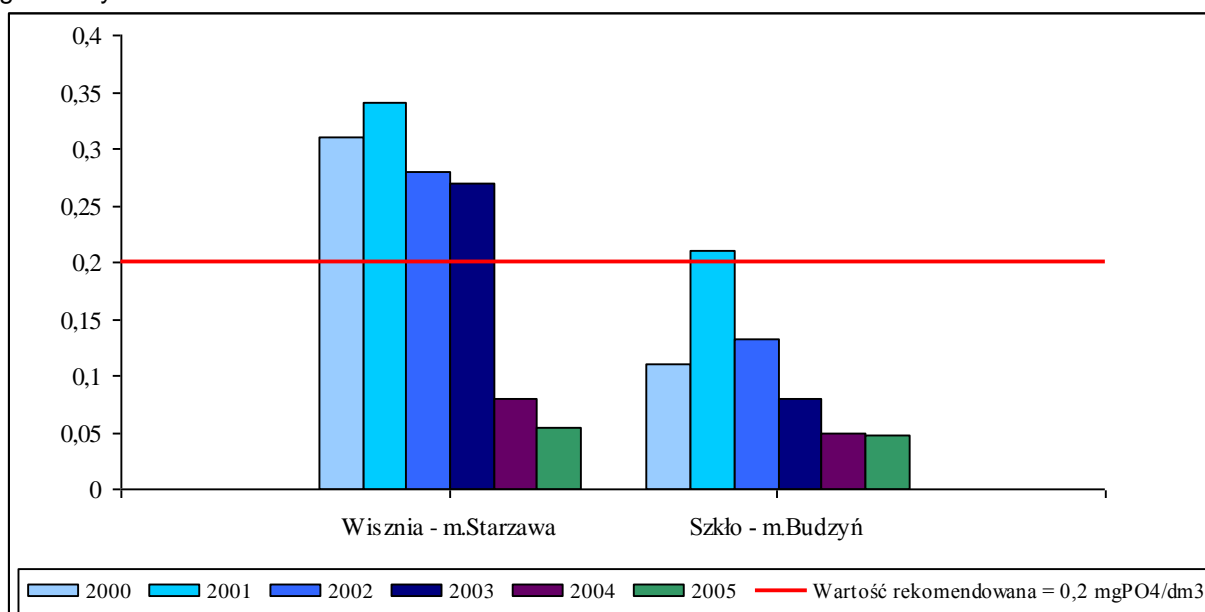
Wykres nr 2: Stężenia średnioroczne azotu amonowego (mgN/dm³) dla Wiszni i Szklą w punktach granicznych w latach 2000-2005

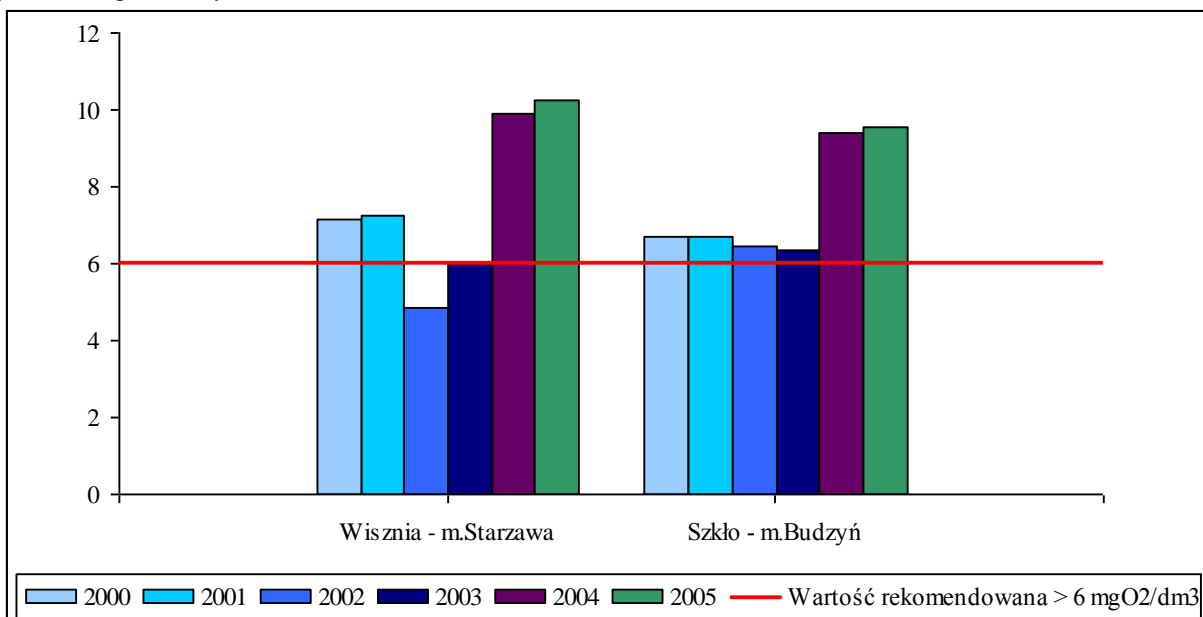
Wykres nr 3: Stężenia średnioroczne azotu azotynowego (mgN/dm^3) dla Wiszni i Szkoła w punktach granicznych w latach 2000-2005

Wykres nr 4: Stężenia średnioroczne fosforanów ($\text{mgPO}_4/\text{dm}^3$) dla Wiszni i Szkoła w punktach granicznych w latach 2000-2005

Wykres nr 5: Stężenia średnioroczne tlenu rozpuszczonego (mgO_2/dm^3) dla Wiszni i Szklą w punktach granicznych w latach 2000-2005

Wykres nr 6: Stężenia średnioroczne siarczanów ($\text{mgSO}_4/\text{dm}^3$) dla Wiszni i Szklą w punktach granicznych w latach 2000-2005

